Dokumenttyp	Ansvarig verksamhet	Organisation	Version
Rutin	Smittskydd Värmland	Region Värmland	1
Dokumentägare	**Fastställare**	**Giltig fr.o.m.**	**Giltig t.o.m.**
Andreas Harling Hygienläkare	Anna Skogstam Smittskyddsläkare	2026-08-31	2028-08-30

Mikrobiologisk provtagning av endoskopisk utrustning

Gäller för: Hälso- och sjukvård

Rutinen gäller för flexibla endoskop med kanaler samt diskdesinfektorer för värmekänsliga endoskop.

I rutinen hänvisas till publikationen *Mikrobiologisk provtagning av endoskopisk utrustning* version 2 publicerad 2024 av Svensk Förening för Vårdhygien (SFVH).

Bakgrund

Mikrobiologiskt provtagning är ett komplement till övriga rutiner för att uppfylla de regelverk och rekommendationer som gäller endoskopisk verksamhet. För bakgrund kring gällande regelverk och standarder se SFVH:s publikation.

Utrustning och smittrisk

Flexibla endoskop med kanaler: Mikroorganismer kan fästa på endoskopets ytor, företrädelsevis i kanalerna, och utgöra en källa för smittspridning. Dessa endoskop klassificeras som *kritiska* eller *semikritiska* baserat på risken att en kontamination skulle förorsaka en infektion.

Diskdesinfektorer för värmekänsliga endoskop: Utrustningen kan utgöra en smittkälla om slutsköljvattnet är bristfälligt desinfekterat.

Mikrobiologiska fynd

Mikroorganismer som påvisas kan kategoriseras som *sjukdomsframkallande* alternativt *icke-sjukdomsframkallande* bakterier/svampar.

Kontamination i samband med provtagning förekommer.

Provtagning och analys

Verksamheten beslutar om analysmetod och provtagningsintervall. SFVH rekommenderar analys av svamp och bakterier (inklusive atypiska mykobakterier), dock inte rutinmässig analys av legionella. Provtagning rekommenderas var tredje månad för flexibla endoskop med kanaler samt för slutsköljvatten, med undantag för slutsköljvatten för TEE-prob där provtagning rekommenderas var sjätte månad. Provtagning av endoskop utan kanaler, TEE-prober, tork- och förvaringsskåp rekommenderas inte rutinmässigt.

Analys av svamp och bakterier (ej atypiska mykobakterier eller legionella) sker på Klinisk mikrobiologi, Centralsjukhuset Karlstad. Prov svaras ut i enheten CFU/mL. Analys kan också ske på externt laboratorium med möjlighet till analys av atypiska mykobakterier. Prov kan då svaras ut i annan enhet, enheter är inte direkt översättbara mellan olika analysmetoder.

Respektive laboratorium, alternativt leverantör av utrustning, bistår med provtagningsanvisning.

Bedömning av provsvar

Prov svaras ut till respektive beställare.

Vid fynd av mikroorganismer fattar verksamheten beslut om eventuell åtgärd. Vid behov konsulteras Smittskydd Värmland. Vissa resultat kan innebära ett *icke-godkänt resultat* och utrustningen tas ur bruk. Vissa fynd kan accepteras utifrån de förutsättningar som råder. Förutsättningarna avgörs av provtagningslokal (slutsköljvätska, kritiskt endoskop, semi-kritiskt endoskop), typ av mikroorganism (sjukdomsframkallande, icke-sjukdomsframkallande), koncentration av mikroorganism (CFU-nivå) och patientsäkerhetsaspekter.

SFVH:s publikation ger vägledning i hur provtagningsresultat kan kopplas till en åtgärd.

Utarbetad av: Smittskydd Värmland tillsammans med endokopimottagningen Karlstad respektive Torsby, lungmedicinmottagningen Karlstad, klinisk mikrobiologi Karlstad